దాన సంస్కారం

జయంతి ప్రకాశ శర్మ

కామేశ్వరమ్మ భర్తపోయి తిరిగి పుట్టింటికి చేరేసరికి ఆ ఇంట్లో రోజూ కనీసం పది విస్తర్లు లేచేవి. తల్లి, తండ్రి, నాయనమ్మ, తాను కాకుండా చనిపోయిన తనచెల్లెలి అయిదుగురు పిల్లలు కలసి మొత్తం తొమ్మిది మంది ఆ ఇంట్లో ఉండేవారు. వీళ్ళు కాకుండా, రోజూకనీసం ఒకరో, ఇద్దరో చుట్టాలు భోజనాలకి ఉండేవాళ్ళు. కోనేరు గట్టుమీద రెండు వాసల ఇల్లు వాళ్ళదే. మూడు నాలుగు సంవత్సరాలకోసారి పెంకులు, వాసాలు మార్చుకునే పని ఉండేది. తండ్రి సోమయాజులు రాజుగారి దివాణంలో పని చేసేవారు.

గట్టు చివర మంచినీళ్ళ కుళాయి దగ్గరనుండి బిందెతో పిల్లలు తాగడానికి నీళ్ళు తెచ్చేవారు. పెరట్లో నూతినీళ్ళు ఇంట్లో వాడుకోడానికి సరిపోయేవి. బట్టలు ఉతకడం, ఇల్లు శుభ్రంగా ఉంచటం, బొంకులు దిబ్బకి వెళ్ళి కూరలు తెవటం, కిరాణ కొట్టు నుంచి ఇంటికి కావల్సిన కిరాణసామాను తెవటం వంటి పనులన్ని పిల్లలే చేసేవారు.

కామేశ్వరమ్మ ఆ ఇంట్లోఅడుగు పెట్టగానే దొడ్డమ్మగా మారిపోయింది. తండ్రి సోమయాజులు గారు గవర్నమెంటు ఉద్యోగం వదిలి వచ్చిసిన తర్వాత దివానాఫీసులో ఉద్యోగం చేసేవారు. జీతం అంతంత మాత్రమే వచ్చేది. తన పని తాను చేసుకుపోవాటమే గాని ఆ జీతం గురించి కూడా ఆయన ఎప్పుడూ పట్టించుకునేవారుకాదు. రాజుగారి రోజులు బావుంటే జీతం వచ్చేది. లేకపోతే లేదు. ఇంట్లో మాములు ఖర్చులతో పాటు చుట్టాల తాకిడి వలన వచ్చే అదనపు ఖర్చు కూడా ఎక్కువగానే ఉండేది. దానికితోడు ఇంట్లో అందరూ కర్ణుడుకి దగ్గర బంధువులే! లేదు, కుదరదు , వంటి మాటలు ఇంటా వంట లేవు! దాన ధర్మలకి ఆ ఇంట్లో లోటుఉండేదికాదు. వెరసి నెల తిరిగేసరికి ఖర్చులు తడిపి మోపుడైయేవి. ఇంటి విషయాలని సోమయాజులుగారు పూర్తిగా కామేశ్వరమ్మ మీద వదిలిసారు. జీతాలు అందినప్పుడు తీసుకొచ్చి చేతిలో పెట్టి, 'ఇంకా అవసరమయితే చెప్పమ్మా ' అంటూ అనేవారు. కాని కామేశ్వరమ్మ మాత్రం 'అయన ఎక్కడ తెస్తాడులే' అని సరిపెట్టుకునేది.

భర్త పోయిన తర్వాత కామేశ్వరమ్మకి అత్తవారి ఆస్తి పంపకాలలో తన వాట కింద ఓ ఇల్లు, ఓ పదితులాల బంగారం, ఓ రెండు వెండి కంచాలు, గ్లాసులు వచ్చాయి. ఇంట్లో ఖర్చులకి తండ్రి జీతం , తన ఇంటి మీద వచ్చే అద్దె కలిపి బొటబోటిగా సరిపెట్టేది.. కాని ఎప్పుడైనా అనుకోని ఖర్చులు వస్తే మాత్రం ఇబ్బంది వచ్చేది. చిన్న చితక వ్యావహరమైతే చేబదులు చేసి, ఫస్టుకి తండ్రి జీతం రాగానే తీర్చడం జరిగేది. అయితే ఒకొక్కప్పుడు ఆ అప్పులు కూడా పెరిగినప్పుడు బంగారం కరిగేది.

"ఆ బంగారం లేకపోతే ఇప్పుడేం జాతిలో వెలెయ్యరుకదా. అయినా అవేం గుడ్లు పెడతాయా? కాయలు కాస్తాయా? నాదృష్టిలో అక్కరాని చుట్టం, అవసరానికి పనికిరాని ఆభరణాలు ఉన్నా లేకపోయినా ఒక్కటే! వాటిని ధరించలేం, దాచుకోలేం. ఇంకేందుకు?" అంటూ కామేశ్వరమ్మ ఇష్టంగానే బంగారాన్ని బయటకి పంపించెది. కించిత్ బాధ కూడా ఉండేదికాదు. అలా మొత్తం బంగారం, వెండి వస్తువులన్ని కరిగిపోయి ఆ ఇంటి ఖర్చుల్లో కలసిపోయాయి. అయినప్పటికీ కామేశ్వరమ్మ బాధ పడలేదు. అసలు ఆవిడ బంగారం సంగతిగాని, వాటి కరిగింపులు సంగతిగాని ఎవరికి తెలియనివ్వలేదు. నారు పోసినవాడు నీరు పోస్తాడనే గట్టి నమ్మకం అవిడది.

ఆరోజు సోమయాజులు గారి దూరపుబంధువోకయన ఉదయాన్నే రిక్షాలో ఇంటికి వచ్చేడు. గుమ్మంలోనే కామేశ్వరమ్మ ఎదురైంది.

"మదుపాడగ్రహారం నుంచి వస్తున్నానమ్మా! మా ఊరు ఇక్కడికి కొంచం దూరమే..కాని మనం దగ్గర బంధువులమే అమ్మడు. నన్ను ఎప్పుడూ చూసి ఉండవు! నేను, మీ నాన్నా పెద్దతండ్రి పిన్తండ్రి పిల్లలం!! మేం చిన్నప్పుడు ఒకే ఇంట్లో పెరిగాం. వాడు చదువు, ఉద్యోగం అంటూ ఇక్కడకు వచ్చిసాడు. మేం ఆ ఊరినే నమ్ముకుని అక్కడే ఉండిపోయాం. ఏదో తిండికి,బట్టకి లోటు లేకుండా కాలక్షేపం అయిపోతుందనుకో!" అంటూ ఆయన పరిచయం చేసుకున్నాడు .

"అదేమిట్రా..అలా గుమ్మంలో నిలబడే మాట్లాడుతూన్నావు. ఇంట్లోకి రా!" అంటూ సోమయాజులు గారు ఆయన్ని సాదరంగా ఇంట్లోకి తీసుకొచ్చి, కూర్చోపెట్టి కబుర్లలో పడ్డారు,

"నువ్వు చాలా కాలనికి కనబడ్డావు! మీ కబుర్లు తెలుస్తున్నాయి గాని, ఏమిటో మనకి రాకపోకలే కుదరటం లేదు! చాలా కాలం కిందట ఎదో పెళ్ళికి కలిసాం . మళ్ళీ ఇప్పుడే కలవటం!! బాగా పెద్దవాడివైపోయావు! మనవాళ్ళందరు ఎలా ఉన్నారు?" అంటూ కామేశ్వరమ్మ వైపు తిరిగి ..

"వీడు మనకి దూరంగా ఉన్న దగ్గర బంధువే. మేం ఇద్దరం ఒక తోటివాళ్ళమే. చిన్నప్పుడు ఒకే స్కూల్లో ఒకే తరగతి చదివే వాళ్ళం. వాడు ఆ ఊరుని నమ్ముకున్నాడు. నేను ఈ ఊరిని నమ్ముకున్నాం." అంటూ పరిచయం చేసారు.

అంతలో అర్జంటుగా రమ్మని , దివానం నుంచి కబురు రావటంతో "ఒరే నువ్వు భోజనం చేసి హాయిగా రెస్టు తీసుకో. మొహమాటం పడకు. ఇది మీ ఇల్లే అనుకో. నేను దివాణం పని తొందరగా తెల్చుకుని వచ్చేస్తాను. అప్పుడు సావకాశంగా మాట్లాడుకుందాం!" అంటూ సోమయాజులుగారు బయలుదేరబోయారు.

"నాకు మొహమాటంలేదు లే!! భోజనం చేసి వెళతానురా! నాకు అక్కడ చాలా పనులున్నాయి. వెంటనే వెళ్ళాలి! ఓ చిన్న పనుండి నీతో మాట్లాడానికి వచ్చాను." అత ను అలా ప్రాధేయంగా అడిగేససిరికి సోమయుజులు ఏం మాట్లాడలేకపోయారు.

"సరే చెప్పు."

"నీకు తెలుసుగా. నా సమస్యలు నీకున్న సమస్యలాంటి వే. మా అబ్బాయి కోడలు పోయిన తర్వతా వాళ్ళ పిల్లలు నా దగ్గరే ఉన్నారు. ఆ పెద్ద మనవరాలికి సంబంధం కుదిరింది. పెళ్లి చెయ్యాలి! నా పరిస్థితి అంతంతమాత్రమే కదా. ఆ కార్యం ఎలా చేస్తానా అని బెంగగా ఉంది. నాకేం పాలుపోక నీ దగ్గరకి వచ్చాను. మరి నీలాంటివాళ్ళు తలో చెయ్యి వేస్తే గాని కార్యం గట్టెక్కదు!!నువ్వే ఏదోకటి చెయ్యాలి! " ఉన్నవిషయం చెప్పాడు.

తనక్కూడా అలాంటి సమస్యలే ఉన్నాయి. కాని సోమయాజులుగారు ఎదుటివాడి సమస్యలు అంత కంటే పెద్దవాటిగా చూసేరెగాని తక్కువగా భావించ లేదు.

"సరే తప్పకుండా చూద్దాం! ఇంకా ముహూర్తానికి టైముందిగా. నువ్వేం బెంగ పెట్టుకోకు. అన్ని సవ్యంగా జరుగుతాయిలే! " అంటూ సోమయాజులు గారు ఆఫీసుకి వెళ్ళిపోయారు.

భోజనాలు అవగానే వచ్చిన చుట్టం ఇంట్లో అందరి దగ్గర శెలవు తీసుకుని బయలుదేరారు.

"నేను ఓ పదిరోజుల ముందే వస్తాను బాబయ్యగారు! పెళ్ళి పనులలో సాయంగా ఉంటుంది. మీరు నిశ్చింతగా ఉండండి! "అంటూ కామేశ్వరమ్మ ఆయన్ని సాగనంపింది.

అన్నట్టే, పెళ్ళికి పదిరోజులు ముందుగానే కామేశ్వరమ్మ ఆ ఊరు వెళ్ళింది. అక్కడ అలవాటుపడ్డ తర్వాత, ఓ రోజు "బాబయ్యగారు మీతో ఓ ముఖ్యమైన విషయం మాట్లాడాలి" అంటూ అయన చేతిలో ఓ చిన్న పొట్లం పెట్టింది. ఎర్రకాగితం చుట్టిన ఆ పోట్లంలో రెండు తాళి బొట్టులు ఉన్నాయి.

"మంచో చెడో నాకు తెలియదు గాని, నిజనికి ఇది మా అయన నాకు కట్టిన తాళి! వాటిని సజీవంగా ఉంచాలనే ఇన్నాళ్ళు దాచాను. వీటిని అపురూపంగా చూసుకుని మొన్ననే మెరుగు పెట్టించాను. మీరు వీటిమీద పెట్టె ఖర్చు ఇంకో దానిమీద పెట్టుకోవచ్చును. మరోలా అనుకోకండి. ఇంకో విధంగా సహాయం చేయడానికి, మా ఇంట్లో ఇబ్బందులు మీకు తెలుసు. మీ అమ్మాయి తప్పకుండా యోగ్యురాలు అవుతుంది. ఇదో

బహుమానమో,దానమో, ధర్మమో అని నేను అనుకోవటం లేదు. సాటి మనిషికి సహాయం చేయటమనే బావిస్తున్నాను." కామేశ్వరమ్మ మాటలకి ఆయనికి నోటంట మాట రాలేదు,

సోమయాజులు గారు అప్పటికే రెండురోజుల్నుంచి అప్పుకోసం తిరుగుతున్నారు. అమ్మాయికి కనీసం తాళిబొట్టు అయినా బంగారంతో చేయించాలి. లేకపోతె అబాసుపాలవుతుంది. సరిగ్గా ఆ సమయంలోనే కామేశ్వరమ్మ దేవుడిలా వచ్చింది. ఆయన కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. వర్షించిన కళ్ళతోనే అయన కామేశ్వరమ్మకి కృతజ్ఞతలు తెలిపాడు.

కామేశ్వరమ్మ దగ్గరుండి పెళ్లి పనులు చేసింది. పెళ్ళి వైభవంగా జరిగిపోయింది!

"నువ్వు లేకపోతే ఈ కార్యం ఇంత ఘనంగా జరిగి ఉండేది కాదమ్మా. మీలాంటి వాళ్ళతో బంధుత్వం పొందటం మా పూర్వజన్న సుకృతం. మీరు తప్పకుండా మా ఊరు రావాలి. మీ అమ్మాయి సంసారం చూడాలి." అంటూ మగపెళ్ళివారు కూడా కామేశ్వరమ్మకి కృతజ్ఞతలు తెలిపారు.

కామేశ్వరమ్మ చాలా తృప్తిగా విజయనగరం వచ్చిసింది .

పాతిక సంవత్సరాలు కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయి. సోమయాజులు గారు, అయన భార్య కాలధర్మం చేసారు. పిల్లలందరూ ఉద్యోగరీత్య పై ఊర్లల్లో స్థిరపడిపోయారు. కామేశ్వరమ్మ, దొడ్డమ్మ స్థాయి నుంచి నాయనమ్మ స్థాయికి ఎదిగి దత్తుడు గంగాధరం దగ్గరకి వెళ్ళిపోయింది. గంగాధరం బ్యాంకులో ఆఫీసరు. ఈ మధ్య ప్రమోషన్ వచ్చి వైజాగ్ నుంచి భువనేశ్వరం వచ్చిసాడు .

కామేశ్వరమ్మ కి సమయం గడిచేది కాదు. మనవళ్ళు స్కూలు నుంచి వచ్చిన తర్వాత, వాళ్ళకి ఏవో కథలు, కబుర్లు చెప్పేది.

"ఓరే గంగా... ఇరుగుపొరుగు లేని ఈ ఊరు ఏమిట్రా, వల్లకాడుదిబ్బలా ఉంది!! మా అమ్మకి బాలేదు మా ఊరు బదిలి చేయమని మీ బ్యాంకు వాళ్ళని అడక్కోడదుట్రా" అంటూ అప్పుడప్పుడు కామేశ్వరమ్మ వాళ్ళ అబ్బాయిని అడిగేది.

"అదేమిటే దొడ్డా! నాది బ్యాంకు ఉద్యోగం అనుకున్నావా, బడిపంతులనుకున్నావా.. అలాంటివి చెపితే ట్రాన్సఫర్ ఇవ్వరు.అయినా ఇక్కడ అన్ని సదుపాయంగానే ఉన్నాయిగా." గంగాధరం కూడా ఎప్పుడూ అదే జవాబు చెప్పేవాడు. గంగాధరం పేరుకి దత్తుడే కాని అలవాటుగా ఆవిడ్ని దొడ్డమ్మ అనే పిలిచేవాడు.

"అవుననుకో. కాని మాటామంతి లేకుండా ఉండటం కూడా కష్టమేరా! దానికి తోడు ఈ వడ్డిభాష వచ్చి చావదు. పోని ఊర్లో ఎవరైనా తెలసిన వాళ్ళు ఉన్నారా.. అంటే ఎవరు లేరు. ఎందుకో రోజూ మన కోనేరుగట్టు జ్ఞాపకం వస్తూందిరా! మనం కష్టల్లో ఉన్నప్పుడు రోజులు హాయిగా గడిచిపోయాయి..కాని ఇప్పుడు నిజంగా అన్ని విధాల సుఖంగా ఉన్నా సరే రోజు గడవటం చాలా కష్టంగా ఉందిరా! ఆ రోజులే వేరు. మీ తాతాగారు మంచం పట్టిన సరే పదేళ్ళు రాజాలా గడిపారు. ఆ వయస్సు నాకు వచ్చేస్తుంది, కాని ఆయన రోజులు నాకు రావులే" అంటూ అప్పుడప్పుడు ఆవిడ వాపోతూ ఉండేది.

"ఒరే!! నిన్న చిన్నమావయ్య ఫోన్ చేసాడురా. మన చుట్టాలు ఇక్కడ ఉన్నారుట! నేను పాతికేళ్ళ క్రితం మదుపాడగ్రహరం పెళ్ళికి వెళ్ళనులే. అప్పుడు మీరు బాగా చిన్న పిల్లలు!. ఆ భార్య,భర్తలే ఈ ఊర్లోనే ఉన్నారుట. అతని పేరు సుబ్బరావు. రైల్వేలో ఎదో పెద్ద ఉద్యోగమేట . వాళ్ళ గురించి కాస్త వాకబు చెయి నాయన! పాపం మనం అంటే చాలా అభిమానం. ప్రాణం పెడతారు.! ఆమ్మాయి నాన్న, మీ తాతా పెద్దండ్రి, పిన్తండ్రి పి ల్లలురా. ఎక్కడకి పోతుంది రక్తసంబంధం. ఇక్కడ ఉన్నారని తెలిసినప్పట్నున్నుంచి, వాళ్ళని చూడాలనిపిస్తొంది. ఆ అమ్మాయి పెళ్ళి నాకో తియ్యని అనుభూతిని, తృప్తిని ఇచ్చిందిరా." అంటూ కామేశ్వరమ్మ గారు ఆ రోజు ఉదయాన్నే కొడుకుని పిలిచి చెప్పింది.

"సుబ్బారావు, రైల్వే అంటే ఎవరికి తెలుస్తుందే. రైల్వే అంటే అదో సముద్రం! సంతకి చీటి,లచ్చికి గాజులు అంటే ఎలాగే ? ఎక్కడని వెతకను. సర్లే చూద్దాంలే!" అంటూ గంగాధరం ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయాడు.

మధ్యాహ్నం మళ్ళీ కామేశ్వరమ్మ విజయనగరంలో ఉన్న తమ్ముడికి ఫోను చేసి ఇంకేమైనా వివరాలు ఉన్నాయేమోనని అడిగి చూసింది. తాను వాకబు చేసి చెప్తానని అన్నాడు.

ఆ రోజాంతా కామేశ్వరమ్మ గారు అన్యమనస్కంగానే ఉన్నారు. సాయంత్రం స్కూలు నుంచి వచ్చిన మనవళ్ళతో కూడా సరిగా మాట్లాడలేకపోయింది.

రాత్రి భోజనాల దగ్గర మళ్ళీ ఆ ప్రస్తావనే తెచ్చింది.

"అదేమిటో! పెళ్ళి అయిన తర్వాత వాళ్ళకి మనం జ్ఞాపకం లేకపోవచ్చు...కాని నాకు జ్ఞాపకం రాకపోవడమే ఆశ్చర్యంగా ఉందిరా. వాళ్ళు బాగున్నారనే విషయం తెలిసి చాలా ఆనందం వేసింది. ఎలాగూ ఈ ఊర్లో ఉన్నరని తెలిసిందిగా .. ఓసారి చాడాలనిపిస్తొందిరా!"

"సర్లేవే.. చేప్పావుగా. ఆఫీసులోవాళ్ళకి పేరు గట్రా ఇచ్చానులే. రెండు, మూడ్రోజుల్లో ఎడ్రసు సంపాదిస్తారు. ఇన్నాళ్ళూ లేని అత్రుత ఇప్పుడు వస్తే ఎలా గే! అయినా వాళ్ళకుండాలి.. 'అయ్యో పెళ్లికి వచ్చి మనకి సహాయం చేసింది.. వాళ్ళని మరచిపోతే ఎలా.. ' అనే జ్ఞానం వాళ్ళకి ఉండాలి! అవసరం తీరగానే తెప్ప తగలేసే రకంలా ఉన్నారు." అంటున్న గంగాధరం మాటలకి అడ్డొచ్చి ఆవిడే అంది.

"చ..చ..అలాంటి వాళ్ళు కాదురా! పాపం .. ఏ పరిస్దితుల్లో వాళ్లు ఉన్నారో!! అయినా నాదీ తప్పేరా!వాళ్ళు జ్ఞాపకం ఉన్నా నేను కూడా పట్టించుకోలేదుగా!!" అవిడాలా భోజనం చేస్తూ ఎదో మాట్లాడుతునే ఉంది. గంగాధరం ఆఫీసు విషయాలు ఆలోచిస్తూ ఆ మాటలేం పట్టించుకొలేదు.

"మీకెవ్వరికీ తెలియని ఓ నిజం ఉందిరా. ఇన్నాళ్లు ఆ విషయం నాతోనే ఉండిపోయింది. వాళ్ళు హయిగా ఉన్నరని తెలిసిన తర్వాత నాకు చాలా అనందం వేసింది! నేను చేసిన పని తప్పుకాదని రుజువైందిరా." కామేశ్వరమ్మ ఇంకా ఎదో చెప్పబోయింది.

"సర్లే దొడ్డా!. రాత్రి పది గంటలు దాటింది. పడుకో !! రేపు తప్పకుండా వాళ్ళని పట్టుకుంటానులే" అంటూ గంగాధరం తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

కాని అవే ఆవిడా అఖరి మాటలని తెల్లరితేగాని గంగాధరానికి తెలియలేదు!!

నిద్రలోనే ఆవిడ ప్రాణాలు పోయాయని ఉదయాన్నే డాక్టరు వచ్చి చెయ్యిచూసి చెప్పాడు. గంగాధరానికి ఒక్కసారిగా దుఖం ముంచుకొచ్చింది. ఏం చెయ్యాలో తెలియలేదు. అన్ని విషయాలలో సలహలు ఇచ్చే దొడ్డమ్మ శాశ్వతం అనుకున్నాడే గాని .. ఇలా తనని ఒంటరిగా వదిలి వెళ్ళిపోతుందని ఊహించలేదు. ఏం చేయాలో తోచలేదు. గుండె రాయి చేసుకుని చుట్టాలందరికి ఫోన్లు చెసి చెప్పాడు. విషయం తెలిసిన ఆఫీసువాళ్ళు వచ్చి తర్వాత జరగవలసిన కార్యక్రమ ఏర్పట్లు చేస్తున్నారు. రావలసినవాళ్ళు వచ్చేసరికి మధ్యాహ్నం పట్టేస్తుంది. ఇంట్లో తన కుటుంబం, ఆఫీసువాళ్ళు నలుగురైదుగురు తప్ప ఎవరూ లేరు. 'మీ ఆచార వ్యవహరలు ఎమిటిని' ఎవరైనా అడిగిన తనకి తెలియవు.

అంతలో రెండు కార్లు తన ఇంటి ముందు ఆగి అందులోంచి ఓ దంపతులతోపాటు ఓ అరడజను మంది దిగారు. వారెవ్వరిని ఎప్పుడూ చూడలేదు.

" నా పేరు సుబ్బారావు, రైల్వే లో డి ఆర్ మ్ గా పని చేస్తున్నాను. రాత్రే మీరు ఇక్కడున్నారని తెలిసింది. ఉదయాన్నే ఈ వార్త మాకు చాలా షాకే" ఆయన గంగాధరం దగ్గర కొచ్చి, మాట్లాడుతూంటే గంగధరానికి రాత్రి దొడ్డమ్మ చెప్పిన విషయాలు గుర్తుకొచ్చాయి

"మా పెళ్ళికి వచ్చి సహాయం చేయడమే కాదు, ఆవిడ మాటలు ఇప్పటికి మాకు స్పూర్తిని ఇస్తాయి. ఆవిడని మళ్ళీ కలుసుకోడానికి చాలా ప్రయత్నాలు చేసాం. కాని కుదర్లేదు. రోజూ తలుచుకుంటూ, ఏదో ఓ రోజు ఆవిడ్ని కలుసుకుంటా మనుకున్నాను. గాని ఇలా నేను అభాగ్యురాలవుతానని ఊహించలేదు. మీరు ఇక్కడున్నారని రాత్రే తెలిసింది. ఎప్పుడూ తెల్లరుతుందా అని నేనెంతో ఎదురుచూసాను! కాని, నా ఎదురుచూపుకి ఇలాంటి ముగింపు ఉంటుందని ఊహించలేదు. నాలాంటి దురదృష్టజాతకలు ఎవరూ ఉండరేమో!!" అంటూ సుబ్బారావు భార్య గొంతుకనుంచి ఒక్కసారిగా దుఃఖం ముంచుకొచ్చింది.

ఆయనతోపాటు వచ్చిన వాళ్ళందరు నిశ్శబ్దంగా చేతులు కట్టుకుని ఆయన వెనుకే నిలబడి ఆయనేం హుకుం జారిచెస్తారో అని ఎదురు చూస్తున్నారు. వాళ్ళలో ఒకతను వెంట తెచ్చిన మంచి నీళ్ళ సీసా ఆవిడకిచ్చాడు. రెండు గుక్కలు నీళ్ళు తాగి మళ్ళీ ఆవిడే అంది.

"ఆ పదిహేను రోజుల్లోనే ఆవిడా మాకందరికి బాగా చేరువైపోయారు. పెళ్ళికి ముందురోజు, నాదగ్గర కొచ్చి ఓ మాట అన్నారు. 'ఒసే అమ్మాడు.. మా ఇంట్లో ఉన్నబంగారం అంతా కరిగి ఖర్చుల్లో కలసిపొయిందే. నాకు మా ఆయన మిగలకపోయిన, ఆయన గుర్తుగా నా దగ్గర మిగిలినవి ఈ తాళి మాత్రమే తల్లీ. అవి సజీవంగా ఉండలనేదే నా అలోచనమ్మ'" అవిడకి మాటల మధ్యలో దుఃఖం వచ్చేస్తున్నాది.

ఓ రెండు నిమిషాలు నిశ్శబ్ద వాతావరణం తర్వాత సుబ్బారావు అన్నాడు.

"సార్. మేం ఈ స్థాయిలో ఆనందంగా ఉండటానికి ఆవిడ దీవెనలే కారణం! ఇన్నాళ్ళు ఆవిడ్ని కలుసుకునే బాగ్యం కలగలేదు. ఇప్పుడిక ఆ అవకాశమూ లేదు.! మీకు చెప్పేటంత పెద్దవాడ్నికాను, కాని మాదో చిన్న విన్నపం! మనం గతంలో ఎప్పుడూ కలుసుకోలేదు. కాని మనం దగ్గర బంధువులమే. మీరు అన్యధా భావించకుండా కనీసం ఇప్పుడేనా ఆవిడా ఋణం తీర్చుకోడానికి మాకు అవకాశం ఇవ్వండి. "

ఊరుకాని ఊరులో ఎప్పుడూ కలవని కుటుంబం వచ్చి అలా చెపుతూ ఉంటే గంగాధరానికి నోటంటా మాట రావడంలేదు.దొడ్డమ్మఎంతమంది ఆప్తుల్ని సంపాదించిందో తెలుచుకుంటే గంగాధరానికి దుఖం పొంగిపొర్లి వచ్చిసింది. సుబ్బారావు గంగాధరాన్ని ఓదార్చడానికి దగ్గరికి తీసుకున్నాడు.

సుబ్బారావు భార్య కొంచెం తమాయించుకుని అన్నది. "కాదనకండి అన్నయ్యగారు. ఆవిడకి మేం పైవాళ్ళం కాదు. నా పెళ్లికి దొడ్డమ్మ గారిచ్చిన దానం ఈ తాళి!! పదిలంగా నామెళ్ళోనేఉంది!! ఆవిడా పెద్దబ్బాయిగా భావించి, దహన సంస్కారానికి మా ఆయనికి అవకాశం ఇప్పించండి! "

ఆ మాటలు వింటూనే అందరు అశ్చ్యర్యపోయారు.

తనక్కూడా తెలియని విషయం వినేసరికి గంగాధరానికి నోటంట మాట రాలేదు. పాడి ఎత్తి ముందుకు వెళ్తున్న సుబ్బరావుని అనుసరించాడు.

Click here to share your comments on this story